

IMPROVISEREDE SPRÆNGLADNINGER – DEN STØRSTE TRUSSEL MOD DANSKE SOLDATER I AFGHANISTAN

TRUSLEN

Improviserede sprængladninger (Improvised Explosive Device (IED) – også benævnt "vejsidebomber") har med deres uforudsigelighed og stadig stigende voldsomhed manifesteret sig som den største enkeltstående trussel mod soldaterne i Afghanistan, særligt i Helmand provinsen. IED er et våben, der ikke skelner mellem soldater og civile. Flertallet af de, der bliver dræbt eller såret, er civile – heraf mange børn. I det danske operationsområde alene er der siden september 2008 noteret ca. 1500 IED.

Generelt kan siges, at anvendelsen af IED fortsat er modstanderens foretrukne middel i kampen mod den internationale styrke i Afghanistan. Beskyttelsen af de danske soldater har forsvarrets allerstørste bevågenhed. Modstandernes udvikling af IED følges nøje med det formål i tide at få iværksat og implementeret modforanstaltninger.

IED TYPER

En improviseret sprængladning består typisk af en sprængladning med detonator, en strømkilde (som giver strøm til detonatoren) og en udløsermekanisme. En IED kan typisk udløses ved, at en bombemand sender et udløsnings-signal fra en mobiltelefon eller walkie talkie til en elektronisk modtager ved sprængladningen. I stedet for at sende et trådløst udløsnings-signal fra en mobiltelefon eller walkie talkie kan udløsning ske via et langt kabel fra bombemanden tilsluttet sprængladningen. En selvmordsbomber udløser oftest selv sin sprængladning på valgte tid og sted.

Den mest forekommende type af IED-udløser i Helmand er den såkaldte "pressure plate-IED", hvor sprængladningen udløses, når en person træder på den, eller når et køretøj kører over den.

Karakteristika ved denne IED type er:

- Den er nem at fremstille og kræver ikke specialviden.
- Den er fremstillet af billige komponenter, som findes over hele Afghanistan.
- Det er en meget effektiv udløsningsmekanisme.
- Den er vanskelig at finde, når den er nedgravet.
- Den masseproduceres.
- Nogle varianter kan ikke findes med metalsøgere.

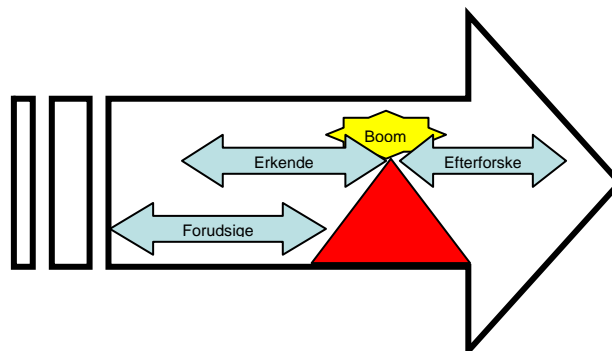
"Pressure plate-udløser" fremstillet af et stykke træ, hængsler fra skabe, en savklinge og fjedre fra en cykelsaddel. Når de to stykker metal presses mod hinanden udløses sprængladningen.

De anvendte sprængladninger varierer i størrelse, fra få kilo til flere hundrede kilo, afhængig af hvad bombemanden vil ramme. Meget af det anvendte sprængstof er hjemmelavet og fremstillet lokalt af bombemanden.

STRATEGI

Forsvaret følger NATO's doktrin, der i princippet betragter modforholdsregler (Counter-IED) som en kontinuerlig proces omhandlende evnen til at kunne:

- Forudsige en IED hændelse.
- Erkende IED.
- Neutralisere IED.
- Person – og materielbeskytte.
- Efterforske.

Skitse visende Counter-IED aktiviteter før og efter en sprængning.

Ud over implementering af NATO doktrinen i forsvaret er der sat fokus på uddannelse af enkeltmand, enheder og førere. Denne uddannelse har meget høj prioritet for alle forsvarets enheder.

DANSKE INITIATIVER

Forsvaret er meget fokuseret på beskyttelse af soldaterne. I perioder har tendensen desværre gået i en retning, hvor ladningsstørrelserne i Afghanistan generelt blev så store, at det p.t. er meget vanskeligt at skabe yderligere fysisk sikkerhed for personellet uden samtidig meget markant at hæmme mulighederne for at bevæge sig. Forsvaret har derfor fokuseret strategien i retning af at fokusere på at håndtere modstanderens netværk, uden at gå på kompromis med beskyttelsen. Dette er sket gennem en opprioritering af de efterretningsmæssige indhentnings- og analyseelementer ved den danske kampgruppe og samarbejdet med øvrige nationer i missionsområdet.

Evnen til at **erkende** IED skal fortsat udvikles dels gennem prioritering af efterretningsområdet og dels ved uddannelse. Den forberedende uddannelse er iværksat således, at den enkelte soldat allerede i hærens basisuddannelse begynder på en uddannelse i erkendelse af IED. Der bygges videre på uddannelsen i hærens reaktionsstyrkeuddannelse ved stående reaktionsstyrke. Derudover er der iværksat en justering af sergentuddannelsen, således at Counter-IED området tillægges større fokus.

Forsvaret har siden august 2009 haft bombehunde og hundeførere udsendt til støtte for den danske kampgruppe i Afghanistan.

Ligeledes har forsvaret i foråret 2011 udsendt en enhed, der er specielt uddannet til at **neutralisere** fundne IED i den danske kampgruppes operationsområde i Afghanistan.

Til **beskyttelse** af soldaterne er blandt andet følgende iværksat:

- Øget pansring af køretøjer herunder anskaffelse af køretøjer, der er specielt bygget til at modstå eksplosioner fra vejsiden. Disse køretøjer kaldes "Mine Resistant Ambush Protected vehicles (MRAP)".
- Anskaffelse af pansret minerydningsmateriel.
- Yderligere anskaffelse af minesøgere m.v.
- Opgradering af udstyr, der kan blokere modstanderens elektroniske tændmekanismer.
- Anskaffelse af nyt Counter-IED uddannelsesmateriel.

Mine Resistant Ambush Protected vehicle (MRAP)

Military Working Dog

Minesøger

Forsvaret har i dag ikke en selvstændig operativ kapacitet til at **efterforske** fundne og eksploderede IED, men bidrager til dette ved at besætte stillinger ved samarbejdspartnere. Derudover støttes forsvaret af britiske enheder på dette område. Forsvaret arbejder på at tilvejebringe egen efterforskningskapacitet kaldet Weapons Intelligence Specialist, for herigennem at kunne skabe direkte sammenhæng mellem efterforskningens analyser og formuleringen af de fremadrettede efterretningsmæssige indhentningsbehov. Struktureringen af denne kapacitet beror på allerede eksisterende kapaciteter i forsvaret. Teknisk og fagligt støttes forsvaret af civile myndigheder som eksempelvis Rigspolitiet.